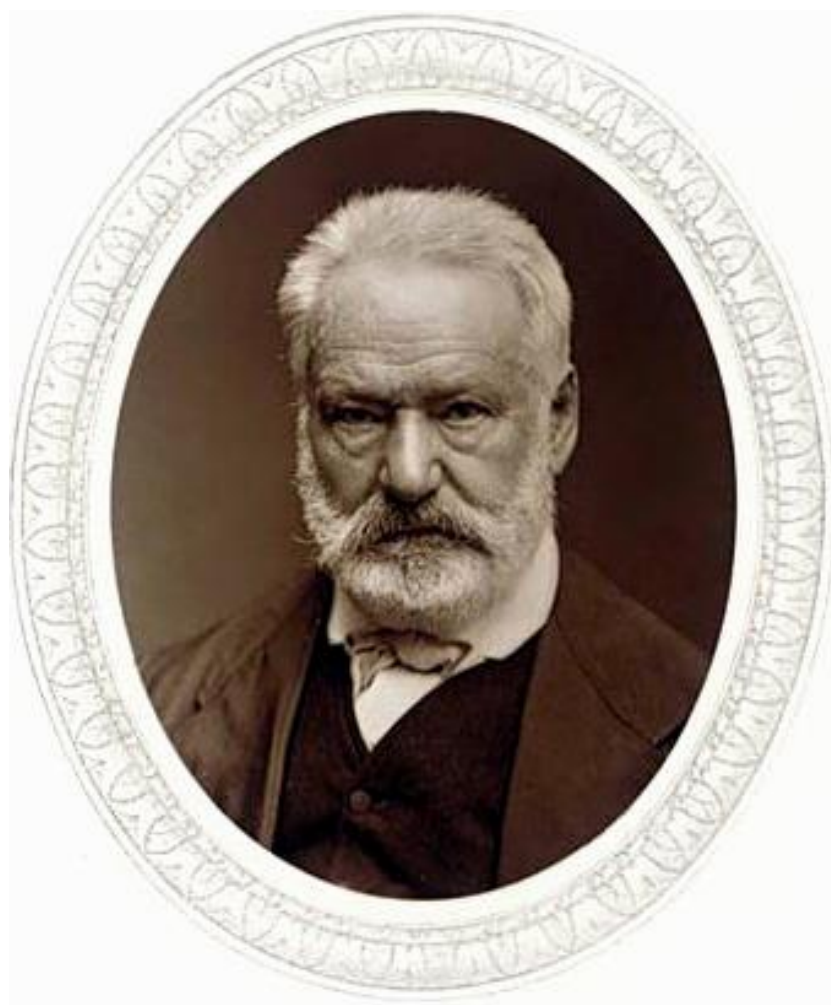

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Victor Hugo [viktor igo]

(1802 – 1885)

*Victor Hugo byl francouzský básník, prozaik, dramatik, **představitel**
vrcholného romantismu.*

Victor Hugo.

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Přečtěte si následující text, запиšte si do sešitu výpisky a zodpovězte otázky uvedené v závěru.

Život a tvorba

Hugo byl **jedním z největších francouzských básníků a spisovatelů**. Díky zaměstnání svého otce Hugo (důstojník napoleonské armády) hodně cestoval a mohl tak vidět různé kouty země. Cestování a neustálé změně bydliště ale nebyla nakloněna Hugova velmi pobožná matka Sophie. Ta se nakonec rozhodla, že zůstane v Paříži. Od té doby měla veliký vliv na Hugovu výchovu a vzdělání a zřejmě díky ní se v prvotních Hugových dílech tolik objevují **narážky na víru a krále**.

Roku 1819 založil Hugo se svým bratrem čtrnáctideník *Le Conservateur littéraire*, ve kterém publikoval **literárněkritické stati a divadelní recenze**.

Tragickou událostí v Hugově životě byla **smrt jeho dcery Léopoldine**, která se nešťastnou náhodou utopila v roce 1843.

Roku 1845 vstoupil Hugo do politiky, úspěšně kandidoval do parlamentu. Ačkoliv byl zprvu politickým stoupencem Napoleona III., brzy vystupoval jako jeho odpůrce a jako **zastávce liberálního socialismu**. V důsledku převratu provedeného Napoleonem III. v roce 1851 byl nucen odejít do exilu, **ve kterém žil téměř dvacet let** (hl. Velká Británie), kde vznikly jeho vrcholné romány.

Victor Hugo zemřel v roce **1885**. V den jeho pohřbu byl vyhlášen státní smutek. Je považován za **velkého a uznávaného francouzského básníka**.

Lyrické dílo

Zastával názor, že **básník má být věstcem a vůdcem svého lidu**, proto psal četné **vlastenecké, sociální, politické básně a satiry**. Jeho lyrický tvorba dosahuje svých vrcholů v básních intimních. Báseň **Zítřka, až celý kraj (1856)** patří k nejlepším smutečným veršům světové lyriky. Je věnována tragicky zesnulé dceři Leopoldině.

Hugova **poezie je lyrická, epická, milostná i satirická**, obsahuje barvitě obrazy a líčení nálad. Ve zralém věku vydal Hugo **tři série sbírek epické poezie** **Legenda**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

věků (1859, 1877, 1883). V tomto díle Hugo stvořil **obraz vývoje lidstva k pokroku, k optimismu do budoucnosti**. Jednotícím motivem je zde **konflikt dobra a zla, pokroku a reakce**. Toto dílo mělo vliv i na české autory. Ukázky překládali Neruda a Hálek, inspiraci pro svá díla zde našel Vrchlický a Machar.

Románové dílo

Chrám Matky Boží v Paříži (1831)

Katedrála Notre-Dame v Paříži

Román se odehrává ve **středověké Paříži v roce 1482**, tedy v době vlády francouzského krále Ludvíka XI. (1461 - 1483).

Hugo v díle popisuje **různorodé vrstvy společnosti** (od krále, duchovenstva, vysoké vrstvy až po studentstvo, chudinu a společenskou spodinu – žebráky, zloděje, prostitutky). Vykreslena jsou i **známá místa středověké Paříže**.

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příběh je vyprávěn barvitě, s překvapivými dějovými zvraty. Řeč postav je rozlišena podle jejich společenského postavení.

Hlavním hrdinou románu je znetvořený **zvoník Quasimodo** (hrbatý, téměř hluchý a na jedno oko slepý) z chrámu Matky Boží, kterého se v dětství ujal a vychoval místní **kněz Frollo**.

Frollo je zamilován do krásné cikánské **tanečnice Esmeraldy**, a tak se ji Quasimodo pokusí unést, aby udělal Frollovi radost a odměnil se mu za jeho starost a dobrotu.

Únos je ale překažen **Phoebem**, do kterého se Esmeralda později zamiluje. **Quasimodo i Frollo** jsou **zamilováni** do **Esmeraldy**. Ta ale jejich lásku neopětuje. Frolla nenávidí a Quasimoda je jí líto. Opravdu miluje jen Phoeba, ovšem z jeho strany jde o pouhé ukrácení si chvíle.

Za nějaký čas má být Esmeralda popravena. Quasimodo ji ale unese do chrámu, tam ji uschová a odhalí jí své city. Nakonec je ale Esmeralda i tak popravena. Frollo ji mohl zachránit, ale neudělal to – nechtěl, aby milovala někoho jiného. Za to, že poslal Esmeraldu na smrt, ho Quasimodo zabije.

Quasimodo je **typickou romantickou postavou**, která je založena na **kontrastech**:

- čistota srdce, ošklivý (znetvořený) zevnějšek, okolí ho nenávidí, on je ale uvnitř čistý a plný lásky, řídí se svými city a prožívá nešťastnou lásku, velmi osamělý
- Podobně je popsána postava tanečnice **Esmeraldy**, která sice vyrůstala na okraji společnosti mezi prostitutkami, ale zachovala si mravní čistotu.

Ilustrace z románu Chrám Matky Boží v Paříži:

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Ubožáci (Bídníci, 1862)

Román, jehož děj je zasazen do první poloviny 19. století v Paříži a jehož cílem bylo vyjádření autorova nesouhlasu se společenskými poměry, které nastaly ve Francii po napoleonských válkách.

Román může na čtenáře působit nespojitě. Jediným pojítkem je totiž hlavní postava **Jeana Valjeana**, vězně, který byl za krádež chleba odsouzen k pěti letům vězení, ale který je díky svým útěkům vězněn devatenáct let. Po jeho propuštění se setkává s biskupem Myrielem, kterému ukradne část majetku. Valjeana ale s lupem brzy dopadnou a biskup mu zachrání život tím, že tvrdí, že mu ukradené věci daroval. **Tento okamžik zcela mění Valjeanův život.** Stává se podnikatelem a **svého postavení využívá k pomoci chudým lidem.**

Protikladem k chování Jeana Valjeana je chování policisty **Javerta**, který až slepě dodržuje zákon a který Valjeana stále chápe jako vězně a také s ním tak zachází.

Román má **pět částí** a objevuje se v něm mnoho postav a řada úvah na téma společnost, náboženství a politika, které jsou často odbočením od hlavního děje.

Veliký důraz je kladen na **psychologii postav.**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Podívejte se na trailer k nejnovějšímu filmovému zpracování Bídníků.

Viděli jste již film? Pokud ne, přesvědčila vás ukázka k tomu, abyste se na film podívali?

<http://www.youtube.com/watch?v=ah81LwBpU0E>

Cosetta, malba z roku 1862.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kontrolní otázky:

1. V prvotních dílech Victora Huga se objevují narážky na _____ a _____.
2. Kterou tragickou událostí byla poznamenána Hugova tvorba?
3. Jak byste charakterizovali Hugovu poezii a její typické znaky?
4. Pokuste se vlastními slovy shrnout děj románu Chrám Matky Boží v Paříži a charakterizovat vztahy hlavních postav.
5. Kdy a kde se odehrává děj románu Bídníci?

Práce s texty

Chrám Matky Boží v Paříži

Výňatek z díla

Přečtěte si následující ukázkou:

(...)

Čtyři biřici, stojící už od devíti hodin ráno po čtyřech stranách pranýře, vzbudili v tomto davu naději, že se tu bude konat nějaká exekuce, ne sice věšení, ale aspoň bičování nebo uřezávání uší, zkrátka že něco bude; a tak dav rostl každým okamžikem, takže čtyři biřici, tísnění ze všech stran, museli jej několikrát "stisknout", jak se tehdy říkalo, pořádnými ranami důtek a zadky svých koní. Konečně se objevil odsouzenec, přivázaný vzadu ke káře. A když byl vytažen na plochu pranýře a když ho mohli ze všech stran náměstí spatřit přivázaného provazy a řemeny ke stolu, propukl na náměstí ohromný řev, smích a jásos. Dav poznal Quasimoda. Byl to vskutku on. Jak podivný návrat! Na témž náměstí, kde byl včera pozdravován, oslavován a v průvodu vévody cikánského, krále thunského a císaře galilejského svorně prohlášen za papeže a knížete bláznů, byl nyní vystaven na pranýři.

Quasimodo byl netečný, ani brvou nehnul. Jakýkoliv odpor mu byl znemožněn "pevností a tvrdostí pout", jak se tehdy říkalo v úřední mluvě trestního řízení,

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

což znamená, že provazy a řetězy se mu asi zařezávaly do masa. Tato vězeňská a trestanecká tradice ostatně nevyumizela a zachovává se u nás pečlivě i dnes, v národě civilizovaném, jemném a humánním, v podobě želízek na rukou (nemluvic ani o galejích a gilotině). Quasimodo se nechal vést, strkat, nést, posadit, svázat a připoutat. Na jeho tváři se nezračilo nic, leda údiv divocha nebo hlupáka. Vědělo se, že je hluchý, teď se zdálo, že je slepý. Srazili ho na kolena na kulatou desku; nechal si to klidně líbit. Svlékli mu košili a kabátec až po pás; strpěl i to. Bláznivý smích se ozval v davu, když se objevil Quasimodův nahý hrb, jeho velbloudí prsa, jeho mozolovitá a chlupatá ramena. Za všeobecného veselí vystoupil na plošinu muž v městském stejnokroji. Tento člověk byl mučitelem vězení Châtelet. Quasimodo byl na pranýři zmrskán.

Pro Quasimoda však ještě všechno neskončilo. Zbývalo mu ještě podstoupit onu hodinu na pranýři. Převertili tedy přesýpací hodiny a nechali hrbáče přivázaného ke kůlu, aby tak spravedlnost byla vykonána do písmene.

Prostý lid, obzvláště ve středověku, je ve společnosti tím, čím je dítě v rodině. Pokud setrvává ve stavu prvotní naivní nevědomosti, mravní a duševní nevypěstlosti, můžeme o něm říci, stejně jako říkáme o dětech: Ten věk nezná slitování.

Všelijaké nadávky jen pršely, doprovázeny hulákáním, kletbami, smíchem a tu a tam i kameny. Čas plynul. Byl už na pranýři nejméně půl druhé hodiny, rván, mučen, bez přestání vysmíván a téměř kamenován.

Najednou sebou zaškubal znovu v zoufalství tak prudkém, že se až celé trámové pranýře zatřásl, přerušil mlčení, jež až dosud tvrdošijně zachovával, a přehlušil hulákání davu chraptivým a zuřivým hlasem, podobným spíše zvířecímu zavutí než lidskému zvuku: „Pít!“ Tento úzkostný výkřik nejenže nevzbudil soucit, naopak, ještě zvýšil veselost bodrého pařížského publika, jež obklopovalo žebřík a jež, připusťme, vcelku jako dav nebylo o nic méně kruté a surové než ona strašná banda tuláků., která byla prostě nejspodnější vrstvou národa. Ani jediný hlas se neozval na pomoc ubohému odsouzenci, leda aby se posmíval jeho žízni.

Po několika minutách rozhlédl se Quasimodo po davu zoufalým zrakem a vykřikl znovu, hlasem ještě drásavějším: „Pít!“ Všichni vyprskli v smích. „Napij se tohoto,“ vykřikl Robin Vejražka a hodil mu do obličeje houbu namočenou ve

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

strouze. „Na, tu máš, hluchý šeredo, jsem tvým dlužníkem.“ Nějaká žena mu hodila na hlavu kámen: „To tě odnaučí probouzet nás v noci tím zatraceným zvoněním!“ „Pít,“ opakoval potřetí Quasimodo, těžce oddechuje.

V tom okamžiku spatřil, že obecenstvo se rozestupuje. Z davu vystoupila podivně oděná dívka. Doprovázela ji malá bílá kozička s pozlacenými růžky. Dívka nesla v ruce tamburínu. Oko Quasimodovo zajiskřilo. Byla to cikánka, kterou se včera v noci pokusil unést, šeredný kousek, za nějž, jak nejasně cítil, byl nyní právě trestán. Ostatně to byl ten nejposlednější důvod, neboť byl trestán jen za to, že je hluchý a že byl souzen také hluchým. Nepochyboval, že dívka se mu přišla pomstít a zasadit mu ránu jako všichni ostatní. Viděl, jak rychle vystupuje po žebříku. Dusil se hněvem a zlostí. Byl by si přál, aby mohl pranýř skácat, a kdyby blesk z jeho oka mohl usmrcovat, cikánka by byla bývala rozdracena dřív, než vystoupila na plošinku. Přistoupila beze slova k odsouzení, který se marně svíjel, aby jí unikl, odvázala od pasu čturu a přiložila ji jemně k nebožákovým vyprahlým rtům.

A tu bylo vidět, jak z toho doposud suchého a planoucího oka vytryskla veliká slza a pomalu stékala po tom nestvůrném, zoufalstvím tak dlouho zkřiveném obličejí. Byla to snad první slza, kterou nešťastník kdy uronil.

Zapomínal však pít. Cikánka netrpělivě sešpulila rty a přitiskla s úsměvem hrdlo láhve k ústům Quasimodovým. Pil dlouhými doušky. Měl palčivou žízeň.

Když dopil, vztáhl své černé rty, bezpochyby aby políbil tu krásnou ruku, jež mu přišla na pomoc. Avšak dívka, jež mu patrně nedůvěřovala a měla v paměti násilné noční přepadení, odtáhla poděšeně ruku jako dítě, které má strach, že je kousne zvíře. A tu na ni upřel ten hluchý nebožák pohled plný výčitek a nevýslovného smutku.

Byla by to bývala všude dojemná podívaná, jak tato krásná, svěží, nevinná a půvabná dívka, sama tak slabá, přispěchala nezištně na pomoc takovému zoufalství, takové ohyzdnosti a zlobě. Na pranýři to byla podívaná vznešená.

Dokonce i lid tím byl dojat, začal tleskat a volal: „Výborně! Výborně!“

(...)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Úkoly k ukázce pro práci v hodině:

1. Na konkrétních ukázkách z textu dokažte, že se jedná o romantický text s prvky realismu.
2. Určete, kterou formou vypravování autor použil.
3. Pokuste se popsat rozdíly mezi jazykem autorským a jazykem postav. Vysvětlete a doložte příklady z textu.
4. Charakterizujte text z hlediska syntaktického. Jaké typy vět se v textu objevují a které převládají? Jak se vám text četl?
5. Proč je Quasimodo nazýván typickou romantickou postavou?
6. Dokážete popsat vztah mezi Quasimodem a cikánkou Esmeraldou?
7. Vysvětlete, jak chápete vyznačenou část textu.
8. Popište tehdejší společnost, její vztah ke Quasimodovi a rozhodněte, zda v ní nacházíte podobnost se společností dnešní doby. Diskutujte se spolužáky.

Přečtěte si následující ukázkou, dokončete ji dle vlastní fantazie, porovnejte ji se spolužáky a nakonec i s originální verzí:

(...)

Když asi dva roky po událostech, jimiž končí toto vyprávění, přišli do sklepení Montfauconu vyhledat dva dny před tím oběšeného Olivera Daňka, jemuž Karel VIII. po smrti milostivě dovolil, aby byl pochován v lepší společnosti, na hřbitově u svatého Vavřince, našli mezi těmi ohavnými kostlivci dvě kostry. Jedna z nich, byla to kostra ženy, měla dosud na sobě několik cárů šatů z látky kdysi bílé a kolem krku náhrdelník z adrezarachových zrněk s malým hedvábným váčkem, ozdobeným zelenými skleněnými korálky, který byl otevřený a prázdný. Ty předměty měly tak nepatrnou cenu, že si je kat asi nechtěl vzít. Druhá kostra, která ji držela v těsném objetí, byla ...

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Originální dokončení textu:

... kostra muže. Všimli si, že měla pokrivenou páteř, hlavu vraženou mezi lopatkami a jednu nohu kratší. Neměla zlomený vaz a bylo jasné, že nejde o oběšence. Muž, jemuž kostra patřila, přišel sem tedy umřít. Když ho chtěli odtrhnout od kostry, kterou objímal, rozpadl se v prach.

(...)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ